AMKE

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

14.10.2019

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto

Viite: HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

AMKEn asiantuntijalausunto talousarvioesityksen ammatillista koulutusta koskevista osasta

Vuoden 2020 hallituksen talousarviossa ammatilliseen koulutukseen esitetään valtionosuudeksi 917,6 M€, kokonaisrahoituksen noustessa 1,87 miljardiin euroon. Kiky-sopimuksen sekä indeksikorostuksen kustannusneutraali vaikutus huomioiden, rahoitus nousee lähes sata miljoonaa euroa. Tämä lisäys parantaa koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä. Vuosina 2013-2018 ammatillisesta koulutuksesta leikattiin yli 300 M€, kun samanaikaisesti opiskelijamäärä nousi 50 000:lla.

Hallitusohjelman painopisteet talousarvioesityksessä

Nyt myönnetystä lisärahoituksesta 80 M€ on määräaikaista ja kertaluonteista osana hallitusohjelman tulevaisuusinvestointeja. Rahoituksen määräaikaisuus aiheuttaa epävarmuutta. Koska rahoitus kohdistuu pääasiassa henkilöstökustannuksiin, koulutuksen järjestäjien tulee voida luottaa, että rahoitus jatkuu koko hallituskauden sekä muuttuu pysyväksi perusrahoitukseksi.

Investointirahoitusta haetaan useaan otteeseen muutaman kuukauden sisällä. Kun ottaa huomioon vielä muut rahoitushaut, tuottavat ne kohtuutonta lisätyötä koulutuksen järjestäjille. Tämä ei tue myöskään opetusviranomaisen tehokasta resurssien käyttöä. Investointirahoituksen voisi jakaa suhteessa koulutuksen järjestäjien tavoitteelliseen opiskelijavuosimäärään.

Vaikka pitkään jatkuneiden koulutusleikkausten jälkeen rahoitusta on lisätty, ei se riitä kattamaan erityisesti aikuisväestön jatkuvasti kasvia osaamistarpeita. Ammatillisen koulutuksen noin 320 000 vuotuisesta opiskelijasta lähes 2/3 on yli 20-vuotiaita. Hallitusohjelman kirjaukset jatkuvan oppimisen merkityksestä ja kansallisen strategian laatimisesta eivät näy riittävinä taloudellisina panostuksina.

Lähiopetuksen ja opinto-ohjauksen riittävyys

Reformi on edennyt hyvin, se on joustava ja tuottaa tulosta. Koulutustakuu toteutuu jo hyvin eri puolilla maata. Koulutustason nostoa ja alle 29-vuotiaiden toisen asteen tutkintojen suorittamista tuetaan parhaiten luottamalla koulutuksen järjestäjien toiminta-alueidensa tuntemukseen ja rahoituksen oikeaan kohdentamiseen. Tätä eivät ole keinotekoiset mitoitukset.

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry
Siltasaarenkatu 12 | FI-00530 HELSINKI | www.amke.fi

Ammatillinen koulutus perustuu henkilökohtaiseen oppimisen kehittämisen suunnitelmaan (HOKS). Tässä tulee määritellä mm. opiskelijalle parahiten soveltuvat oppimisympäristöt ja tavat saavuttaa osaamista. Kiinteä lähiopetuksen määrän asettaminen on täysin koulutuksen osaamisperusteisuuden vastaista. Oleellista on varmistaa riittävät koulutuksen toiminnalliset resurssit yksilöllisten opintopolkujen toteuttamiseksi.

Opiskelijamäärään sidottu opinto-ohjaajamitoitus johtaa resurssien väärään kohdistamiseen. Eri opiskelijoilla on sekä määrällisesti että sisällöllisesti hyvin erilaiset opinto-ohjauksen tarpeet. Tästä syystä tulee turvata yksilöllinen opinto-ohjaus riittävän yleiskatteisen perusrahoituksen avulla.

Koulutuksen vastaavuus työmarkkinoiden osaamistarpeisiin

Ammatillinen koulutus on lähinnä työelämää toimiva osa koulutusjärjestelmää. Lähes joka kymmenes työikäinen 15-64-vuotias osallistuu ammatilliseen koulutukseen vuosittain. Tutkintoja uudistetaan jatkuvasti yhteistyössä työelämän kanssa. Osaamista voi hankkia tarvelähtöisesti esimerkiksi hyödyntämällä tutkinnon osia.

Ammatillisella koulutuksella on monia haasteita vastata työmarkkinoiden osaamistarpeisiin. Tämä johtuu monista syistä. Osaamistarpeet muuttuvat nopeasti ja syntyy uusia tarpeita. Koulutuksen ja työmarkkinoiden osaamistarpeiden kohtaanto ei aina toimi johtuen esim. vetovoimakysymyksistä. Kohtaanto-ongelmaan voidaan löytää ratkaisuja ammatillisen koulutuksen arvostusta nostamalla ja sen osoittavalla viestinnällä.

Sekä nuorten että aikuisten osaamispohja ei aina riitä koulutuksen osaamisvaatimusten kasvaessa. Tarvitsemme myös selkeästi työperäistä maahanmuuttoa, jossa ammatillisen koulutuksen avulla voidaan varmistaa osaamista. Lisäksi osaamistarpeet kasvavat nopeammin kuin niihin suunnatut resurssit. Tarvitsemmekin laajan jatkuva noppimisen uudistuksen sekä riittävän vakaan ja ennakoitavan koulutuksen rahoituksen.

Yhteistyötä eri viranomaisten kanssa tulisi edelleen kehittää (OKM ja TEM, koulutuksen järjestäjät, te-toimistot, Ely:t, kunnat). Polut työllisyyteen ovat usein tehottomia ja pitkiä, koska yhteisiä prosesseja rakennetaan vain yksittäisten erillisten hankkeiden kautta.

Ystävällisesti,

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Lisätiedot toimitusjohtaja Veli-Matti Lamppu, puh. 050 344 2554, veli-matti.lamppu@amke.fi